

Kandidatnummer:6022

BBABAC 2023 VÅR
Bacheloroppgave med forskningsmetode

Barns skjebne i hendene på voldsutøveren

**Universitetet
i Stavanger**

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

Stavanger universitet /mars 2023

Kandidatnummer: 6022

Totalt antall ord:9377

Innholdsfortegnelse

Bacheloroppgave med forskningsmetode	1
BBABAC 2023 VÅR	1
<i>"Barns skjebne i hendene på voldsutøveren"</i>	1
Innledning	4
Oppgavens disposisjon	4
Bakgrunn for valg av tema	5
Problemstilling	5
Sentrale begreper og avgrensing	5
<i>Traumer</i>	5
<i>Foreldre</i>	6
<i>Vold</i>	6
<i>Voldsutøver</i>	7
<i>Samvær</i>	7
<i>Psykisk helse</i>	7
<i>Resiliens</i>	7
<i>Det biologiske prinsipp</i>	8
<i>Barnets beste</i>	8
<i>Faglig skjønn</i>	9
Formålet med oppgaven	9
Faglig kunnskap	9
<i>Traumer og utviklingstraumer</i>	10
<i>Det prinsipielle og juridiske grunnlaget rundt samvær</i>	11
Metode	12
Valg av metode	12
Litteraturstudie som metode	12
Litteratursøk	13
<i>Strukturerte søk</i>	13
Presentasjon av forskningsartiklene	16

<i>What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care?</i>	16
<i>Attachment, Development, and Mental Health in Abused and Neglected Preschool Children in Foster Care .</i>	16
<i>Child's adjustment and parent-child contact after child placement into foster care</i>	16
Analyse.....	16
Studies troverdighet.....	17
Presentasjon av funn.....	18
<i>Funn i artikkelen til Boyle (2017)</i>	18
<i>Funn i artikkelen til Vasileva & Petermann (2018).....</i>	18
<i>Funn i artikkelen til Poitras, Porlier & Tarabulsy (2022)</i>	19
Drøfting av problemstilling	21
Tilknytning.....	21
Kompleks sorg.....	23
Traumer og re-traumatisering.....	24
Resiliens.....	25
Avslutning.....	27

1.0 Innledning

Det sies at «*en god barndom varer livet ut*», men det samme kan dessverre sies om en vond en. Barnas erfaringer og opplevelser tidlig i livet er betydningsfulle, både de negative likt som de positive. Barn har både behov og en rett til en oppvekst under trygge rammer, men det er ikke alle voksne som klarer å gi den tryggheten som trengs. Barn som vokser opp med vold i hjemmet, opplever ofte negative konsekvenser som kan følge dem resten av livet. Når et barn har opplevd vold og det har blitt meldt til barnevernet hender det at det skjer en omsorgsovertakelse, avhengig av hvor alvorlig denne volden og det totale bildet er. Ifølge statistisk sentralbyrå (2022) så var 7 658 barn plassert utenfor hjemmet ved utgangen av 2021. Ved en omsorgsovertakelse har barn og foreldre rett på samvær med hverandre, hvis ikke noe annet er bestemt, jf. lov om barneverntjeneste (2021, bvl) § 7-1. Det er i barneverns- og helsenemnda det blir bestemt hvorvidt det blir samvær og hvor mye det skal være jf., bvl. § 7-2. Her har da barneverntjenesten mulighet til å komme med sin vurdering, men det er til slutt barneverns- og helsenemnda som tar denne beslutningen.

Det har blitt stadig større fokus på biologiske foreldres rolle og viktighet i barnets liv etter omsorgsovertakelse. Det biologiske prinsipp har fått en tydeligere plass og dette må blir lagt mer hensyn til når det skal settes opp samvær. Det skal legges til rette for at det skal kunne skje gode og trygge samvær for barn og foreldre. Det er svært inngripende å frata foreldre retten til samvær med sine barn og det må være sterke og gode grunner til at det skal skje. Barn som har opplevd traumatiserende hendelser som vold og overgrep fra sine biologiske foreldre, har en fare for å bli re-traumatisert gjennom samvær med voldsutøveren. Derimot så er det ikke like lett å argumentere for hvor store skadene er fordi at man ofte ser skadene i seinere tid. Yngre barn har ikke alltid muligheten til å sette ord på hvordan de blir skadet i samvær med foreldre og man oppdager ofte ikke de negative konsekvensene før etter flere år. Derimot, så er det også en mulighet for å gjenopprette et forhold med sine foreldre, hvor foreldrene får muligheten til å få veiledning og hjelp til å gjennomføre gode samvær.

1.1 Oppgavens disposisjon

Oppgaven er delt opp i flere kapitler, hvor jeg i kapittel 1 vil gjør rede for tema, problemstilling, sentrale begreper, formålet med oppgaven og teorier som er relevant. I kapittel 2 kommer jeg til å gjøre rede for metode og presentere artiklene jeg har brukt. Jeg kommer så i del 3 til å presentere funnene mine før jeg drøfter de sammen med

problemstillingen min i kapittel 4. Her kommer jeg til å sette søkelys på skaden vold i nære relasjoner gjør, opp mot samværs spørsmålet. Deretter kommer det en avslutning og litteraturliste.

1.2 Bakgrunn for valg av tema

Etter å ha vært i praksis og jobb i barneverntjenesten i Stavanger fikk jeg en helt annen opplevelse og erfaring med hvordan samvær med biologiske foreldre foregår og hvordan det påvirker barna. Jeg hadde ikke så mange tanker rundt dette før jeg var i praksis på omsorgsavdelingen og fikk se og høre mange historier som virkelig satte i gang tankene mine rundt praktiseringen av samvær. Barn som har vært gjennom vanskelige opplevelser med sine foreldre må gang på gang møte de i samvær. I retten høres kanskje ikke 4 ganger i året så veldig mye ut, men det kan oppleves slik for barnet som må gang på gang bli re-traumatisert i disse møtene for å så prøve å bygge seg opp igjen. Dette kan oppleves som en utrolig stor påkjenning for barnet og ikke minst kan det skade barnets psykiske fungering og utvikling. Det kan på andre siden også være barn som opplever noe positivt gjennom disse samværene, som gir de en mulighet til å få et nytt forhold til sine foreldre under helt andre rammer. Dette er noe jeg vil utforske i denne oppgaven, se på hvordan barn kan bli skadet under disse samværene og se det ut ifra barnets beste perspektiv og andre teorier.

1.3 Problemstilling

Ut fra temaet samvær med voldsutøver kommer jeg til å diskutere denne problemstillingen:

«Hvilken påvirkning kan samvær med voldsutøver ha på barns psykiske helse?»

1.4 Sentrale begreper og avgrensning

I denne delen av oppgaven kommer jeg til å definere en del begreper som kommer til å være sentrale videre i teksten. Jeg kommer også til å avgrense noen av begrepene for å unngå misoppfattelse i forhold til begrep med flere betydninger.

1.4.1 Traumer

Dette er et begrep jeg kommer til å bruke gjentagende gjennom teksten. En definisjon på traumer er *«en hendelse eller vedvarende betingelser som overvelder personens kapasitet til å integrere den emosjonelle opplevelsen, og som oppleves som en trussel mot eget, eller nære andres, liv eller kroppslige integritet»* (Saakvitne, 2000, sitert i Nordanger & Braarud, 2017,

s.18). Ifølge A.O. Engelién, Ø. Kvello og H. Vestvik (2023) så er det vanlig å skille mellom traumer type 1 og traumer type 2.

Traume 1 handler om enkelttraumer som for eksempel å miste noen som står deg nær, bilulykke eller lignende. Det er da en enkeltstående hendelse som kan skje alle, i helt «vanlige» familier.

Traume 2 handler om barn som opplever flere traumer, enten gjentakende av den samme traumer, eller flere typer traumer. Dette kan eksempel være familievold eller seksuelle overgrep som ofte er påført av voksne og uheldigvis gjerne tillitspersoner (A.O. Engelién, Ø. Kvello og H. Vestvik, 2023, s.104-105). Jeg kommer i denne oppgaven til å forholde meg til traume type 2.

1.4.2. Foreldre

Med foreldre velger jeg definisjonen som lov om barn og foreldre (Barneloven, 1981) §§§ 2, 3 og 4. Der klargjøres det at mor til barnet er den kvinnen som har født det, og far eller medmor er den som eventuelt er gift med mor når barnet blir født. Dersom mor ikke er gift ved fødsel, kan far eller medmor erklære seg som foreldre etter barneloven § 4.

1.4.3 Barn

Med barn i denne oppgaven omhandler det mindreårige, som vil si personer under 18 år ifølge bvl. 1-2 første ledd. Jeg velger å avgrense barnets alder ettersom det vil ha mye å si på barnets stemme og medvirkning. Jeg kommer da til å begrense meg til barn under 12 år ettersom at de ofte har en «mindre stemme» når det kommer til samvær og ikke alltid har en like god forståelse av hvilken måte de kan bli skadet i samværet. Jeg kommer noen ganger også til å bruke ordet «fosterbarn» om barn som bor i fosterhjem når jeg formidler funn fra forskning.

1.4.4 Vold

Ifølge Per Isdal (2018) så er vold «*enhver handling rettet mot en annen person, som gjennom denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutte å gjøre noe han eller hun vil.*» (s.37). Per Isdals definisjon inneholder ulike voldstyper som fysisk vold, psykisk vold, seksuell vold, materiell vold og latent vold. Jeg kommer i denne oppgaven til å forholde meg til en vid forståelse av voldsbegrepet, hvor

voldsutøver kan ha utført psykisk, fysisk og både seksualisert vold mot barnet. Dette er fordi jeg i denne problemstillingen skal se på hvordan man i møte med voldsutøver kan bli skadet gjennom re-traumatisering, og ikke nødvendigvis hvilken type vold de har blitt utsatt for.

1.4.5 Voldsutøver

Voldsutøver kan være mange, men i denne teksten kommer jeg til å avgrense meg til at voldsutøveren da er biologiske foreldre, ettersom at det er de som med høyest sannsynlig får samvær etter omsorgsovertakelse. Jeg kommer også til å ta utgangspunkt i at foreldrene ikke er dømt etter straffeloven eller sitter i fengsel. Det tar ikke alltid hensyn til påstander om vold når det kommer til fastsettelse av samvær i nemda. Det er nemlig slik at det skal mye til for å få noen dømt for vold når bevisene ikke er tilstrekkelig. Derfor er det slik at når samvær skal settes er det i større grad basert på skjønn (Heltne & Steinsvåg, 2021, s.197). Dermed er det slik at foreldre som høyst sannsynlig har utøvet vold mot sine barn, fortsatt får samvær. Samvær med besteforeldre, søsken eller øvrige familiemedlemmer vil ikke bli behandlet eller problematisert.

1.4.6. Samvær

Samvær i denne oppgaven vil være mellom foreldre og barn som ikke lenger bor sammen. Jeg kommer til å ta utgangspunkt i samvær med beskyttet tilsyn i regi av barnevernet. Samvær kommer til å være fysisk samvær, dermed er ikke samvær over telefon eller internett gjeldene i denne oppgaven.

1.4.7 Psykisk helse

World Health Organization definerer psykisk helse som «*en tilstand av velvære der individet kan realisere sine muligheter, kan håndtere normale stress-situasjoner i livet, kan arbeide på en fruktbar og produktiv måte og har mulighet til å bidra overfor andre og i samfunnet*» (WHO, 2022). Personer med god psykisk helse er i stand til å utvikle og opprettholde positive følelser og tanker om seg selv og andre, og håndtere problemer og motgang.

1.4.8 Resiliens

Resiliens handler ifølge A.O. Engelién et al., (2023) om at en er god til å tilpasse seg vanskelige situasjoner eller forhold. Ordet brukes ofte i sammenhenger der man ikke skulle trodd at noen skulle klarer seg så bra etter at de har opplevd noe svært negativt eller

traumatisk. At man har utviklet seg bra til tross for uheldige hendelser en har opplevd. Det kan handle om beskyttelse- og risikofaktorer rundt personen og individuelle egenskaper som robusthet, påvirkbarhet og temperament (s. 124). Pseudoresiliens er når en person fremstår resiliente, men ikke er det (Engelien, et al., 2023, s.127)

1.4.9 Det biologiske prinsipp

Barnes beste som står i lov Kongeriket Noregs grunnlov 17. mai 1814 (Grunnloven, Grl) § 104, 3.ledd, i Barnekonvensjonen (BK, 1989) artikkel 8 er også et av de viktigste prinsippene i barnevernloven. Dette prinsippet handler om at barn har rett til å vokse opp hos sine biologiske foreldre, og skal i utgangspunkt dette med mindre det er nødvendig at staten griper inn. Til tross for at dette er et viktig prinsipp og at loven forteller oss at det er til barnets beste å vokse opp hos sine biologiske foreldre, så er det ikke alltid slik at det er mulig. BK artikkel 9 forteller oss at barnet ikke skal skilles fra sine foreldre med mindre kompetente myndigheter har besluttet at det er til barnets beste. Dette prinsippet kommer jeg til å nevne utover drøftingsdelen som kommer senere i besvarelsen.

1.4.10 Barnets beste

Barnets beste er det overordnede prinsippet i barnevernloven og står nedfelt i Lov om barneverntjenester (Barnevernloven, bvl) av 18. juni, 2021 nr. 97, § 1-3, og står både i FNs konvensjon om barnets rettigheter (Barnekonvensjonen, evt. BK) av 20. november 1989 artikkel 3 og i Grl. § 104, 2. ledd. Barnets beste er et prinsipp som man må følge hele veien når man tar vurderinger i barns og familiers liv.

1.4.11 Barnets rett til medvirkning

Barneverntjenesten må også høre barnets stemme når det kommer til ønsker og meninger om samvær, jf., bvl. § 4-1. Barnevernet må begrunne og dokumentere særskilte situasjoner der barneverntjenesten ikke skal ta med barnets stemme i vurderingen. Det kan i noen sammenhenger være til barnets beste å ikke ta med deres mening, for eksempel om barnet har lyst å møte en foreldre, men at det er psykisk eller fysisk utviklingshemmende og derfor ikke kan bli vurdert.

1.4.12 Faglig skjønn

Faglig skjønn betyr at man tar en helhetlig vurdering ved bruk av teori, forkunnskaper og loven (Hanssen et al, 2015). Begrepet faglig skjønn er viktig for å kunne forklare hvordan samvær med voldsutøver blir satt og hvor ofte det skjer.

1.4.13 Sosialarbeider

Sosialarbeider er en fellesbetegnelse på personer som arbeider med sosiale problemer innen privat eller offentlig virksomhet. Det er en person som ofte har en fagutdanning og som kan jobbe på ulike steder, som for eksempel i barnevernet (store norske leksikon, 2023).

1.5 Formålet med oppgaven

Oppgavens hovedfokus er å undersøke hvilken påvirkning samvær med voldsutøver har på barn sin psykiske helse. Jeg kommer til å se nærmere på de negative konsekvensene med samvær med voldsutøver kan ha på barns psykiske helse. Jeg vil rette et kritisk blikk på barnets beste vurdering i forhold til samvær, og fokusere på hvilket perspektiv som blir tatt i betraktning når viktige avgjørelser om samvær tas, er det foreldre eller barnets? Jeg vil i denne oppgaven sette spørsmålsteget ved barns rettsikkerhet blir ivaretatt når det besluttes at barn skal ha samvær med sin voldsutøver.

1.6 Faglig kunnskap

I dette kapittelet vil jeg undersøke flere teorier som jeg mener er sentrale og som kan hjelpe meg å belyse problemstillingen min. Jeg vil se nærmere på hvordan vold kan forstås ut ifra tilknytningsteori, hvordan traumer kan forstås som en konsekvens av vold og hvilken rolle resiliens har i forhold til vold og traumer. Jeg kommer også til å se på hvilke prinsipielle og juridiske rammer som avgjør samværsrettigheter.

1.6.1 Tilknytnings teori

Tilknytning handler ifølge Kvello (2011) om både opplevelsesaspektet, det vil si hvordan barnet opplever andre mennesker, og atferdssystemet, som omhandler hva man gjør for å søke trygghet (s.88). Tilknytning handler om en gjensidig, sterk følelsesmessig relasjon mellom personer der graden av trygghet eller utrygghet regulerer nærheten til andre (A.O. Engelién, et al., 2023, s.71). Man har ulike tilknytning til forskjellige mennesker, og ifølge Kvello så finnes det 4 ulike tilknytningsstiler hvor to av de er trygge tilknytninger og to av de er

utrygge. De to utrygge er tilknytningsstil A som er egenomsorg og C som er ambivalent. Egenomsorg handler om at barn har opplevd foreldre som lite omsorgsfulle og dermed søker ikke barna lenger omsorg. Personer med denne tilknytningen kan virke mistenksomme og oppfatter ofte andre som upålitelige. Det finnes også en ambivalent tilknytning som handler om at barna har fått noe respons og omsorg og derfor er redd for å bli oversett. De kan søke omsorg, men er forbereder seg på å bli avvist (s.90). Det som skjer i relasjon med mor og far har større betydning enn det som skjer i andre relasjoner, og de erfaringene som skjer tidlig i livet påvirker den indre arbeidsmodellen (A.O Engelién et al., 2023, s.72). Vold fra foreldre kan dermed føre til at barn føler seg usikre, isolerte og forvirrede. De kan ha problemer med å stole på andre, eller de kan føle seg skyldige for det som skjer. De kan også ha problemer med å kontrollere sine følelser og føle seg utrygge og redde.

1.6.2 Traumer og utviklingstraumer

Vold fra foreldre kan ha alvorlig påvirkning på barns utvikling. Barn som opplever vold fra foreldrene sine kan utvikle følelsesmessig, psykisk og fysisk problemer som kan følge dem inn i voksenlivet. Når barn blir utsatt for vold i en periode hvor hjernen er i utvikling kan det skade hjernenes utvikling. Ifølge Nordanger & Braarud (2017) så kommer det frem at hos barn som har blitt utviklings traumatisert så henger ofte den venstre hjernehalvdel etter i utvikling. Dette har påvirkning på barnets oppfatning av språk og tale (s.76). En potensiell fare med dette er at man kan prestere dårligere når det kommer til det akademiske og sosialt.

Utviklingstraumer gjenspeiler en hjerne som har fått for mye av det negative og for lite av det positive. Barn som har opplevd omsorgssvikt, vold og overgrep i fare for å bli traumatisert av disse opplevelsene. Ifølge A. Blindheim (2011) så har effekten av å vokse opp i et miljø preget av vold, overgrep og frykt, kan påføre skade på hjernen hvor den tilpasser seg og former seg etter det for å kunne beskytte seg. Dette innebærer at den blir god til å være på vakt, og kunne reagere raskt på noe som kan oppleves som truende (s.51). Det å oppleve traumatiske opplevelser kan føre til at alarmberedskapen tar mer plass og man ikke klarer å analysere situasjoner på samme måte som andre. Med traumer er det også vanlig å få flashbacks. En konsekvens av dette kan være at man ender opp med å unngå personer eller steder som minner om hendelsen. Ifølge Nordanger og Braarud (2017) så kan triggere være små handlinger som virker nøytrale for andre, men som er et faresignal for barnet som er traumatisert (s.150). Noen eksempler på triggere kan være en høy lyd, blick, tonefall eller noe

annet som minner om den traumatiske eller truende hendelse. Triggeren kan i seg selv ikke virke traumatisk for andre, men som kan minne barnet på en tidligere traumatisk hendelse.

1.6.3 Resiliens

Resiliens som blir nevnt ovenfor i viktige begreper er en teori som handler om at risikoutsatte personer har redusert risiko for å utvikle psykososiale vansker (A.O Engelién et al. 2023, s.123). En definisjon bukt av A.O Engelién et al. (2023) er «*et mønster av god tilpasning i lys av tidligere og nåtidens vasker, eller muligheten for å utvikle seg positivt trass i betydelig grad av eller hyppig motgang*» (s.124).

Resiliens er en personlig egenskap som hjelper en person å håndtere vanskelige situasjoner, som å møte foreldre som har utsatt en for vold. Det kan være nyttig å ha resiliens i enkelte situasjoner, blant annet når en møter foreldre eller andre som har utsatt en for vold, da resiliens gir en økt sjanse for å komme seg igjennom situasjonen uten å bli overveldet av negative følelser. Resiliens kan gi et mer produktivt og nyttig perspektiv på egne traumer, som igjen vil gjøre det lettere å bearbeide traumene. Ifølge Kvello (2011) kan man si at resiliens handler om god utvikling hos høyrisikobarn, om å bevare kompetanse under stress, og å komme seg raskt og godt etter traumer (s.156).

1.6.4 Det prinsipielle og juridiske grunnlaget rundt samvær

Samvær mellom barn og foreldre er ikke bare en vurdering gjort av barnevernspedagoger individuelt, men er en lovfestet vurdering som skal bli tatt i barneverns- og helsenemnda ifølge bvl. § 7-2, 1. ledd. Her kan synspunktene til partene komme frem, men det er en helhetlig vurdering som skal tas. Samvær mellom foreldre og barn er en lovbestemt rett om å ha samvær med sine foreldre, som følger blant annet av den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 8 og barnekonvensjonen artikkel 9 og 16. Etter bvl. § 7-2, 2. ledd så skal det tas hensyn til barnets behov for beskyttelse, barnets utvikling, samt barnets og foreldrenes mulighet til å opprettholde og styrke båndene mellom seg når det besluttes samvær. Samvær skal også være til barnets beste. Det forekommer også i loven at i noen tilfeller kan samvær falle helt bort eller begrenses sterkt om det er spesielle grunner til det jf. bvl. § 7-2, 3. ledd. Hva som faller inn under «spesiell grunn» er basert på en skjønnsmessig vurdering tatt av fagpersoner i hvert enkelt tilfelle å legge frem for nemda.

2.0 Metode

2.1 Valg av metode

Metode er en fremgangsmåte og et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap (Aubert, 1985, sitert i Dalland, 2022, s. 53). Når man skal velge en metode for oppgaveskriving så er det viktig å se på de ulike metodene og finne ut hvilke som kan passe for den enkelte problemstilling. Ifølge Dalland (2022, s.193) så er metoden man velger å bruke i en oppgave ofte styrt av problemstillingen man velger. Derimot så er det også viktig å se på hvor mye tid man har til disposisjon og hvilken metode som kommer til å gi deg best utbytte av dataen som innhentes. Det finnes flere ulike metoder å bruke i en oppgave, blant annet kvantitativ og kvalitativ forskning. Disse metodene er viktige og gode å bruke i forskjellig arbeid, men det er da viktig å finne ut hvilken som passer til den enkelte problemstilling. Jeg sto ovenfor å velge mellom litteraturstudie og kvalitativt intervju, nettopp fordi begge to kunne være riktig for min problemstilling.

Etter vurdering av tidsfristen og andre etiske betraktninger, ble det bestemt at litteraturstudie ville være det mest hensiktsmessige alternativet. Dette er til tross for at intervju ville gitt en dypere innsikt i hvordan samvær med voldsutøver kan påvirke barn ulikt, og hvordan andre personer rundt ser det. Ved bruk av denne metoden, så hadde jeg ønsket å intervju tilsynsførere, kontaktpersoner og muligens fosterforeldre, og ikke brukere direkte på grunn av etiske regler. Forskningsetikk handler ifølge Dalland (2022) om å ivareta personvernet og sikret at de som deltar i forskningen ikke blir påført skade eller unødvendig belastninger (s.168). Når det gjennomføres intervju, har jeg også et etisk ansvar overfor personvernopplysninger. Dette gjør at intervju metode blir mer omfattende og jeg ser det ikke som tilstrekkelig å skulle behandle slike opplysninger på den begrensede tiden jeg har på å skrive oppgaven.

2.2 Litteraturstudie som metode

I denne oppgaven valgte jeg for å gå for litteraturstudie som min forskningsmetode. Dette gir meg muligheten til å utforske og sammenligne eksisterende teori og forskning om mitt tema. Det finnes derimot lite forskning om dette temaet (A.O Engelién et al. 2023, s.13) så en del av artiklene jeg kommer til å bruke er utenlandske, og det er derfor litt usikkerhet om det kan ses i sammenheng med i norske forhold og vår praksis. Jeg kommer derfor til å se på funnene i

forhold til teori om vold, traumer og tilknytning. Jeg har valgt å bruke kvalitativ metode ut ifra et ønske om å tilegne meg en dypere, helhetlig forståelse av hvordan samvær kan skape utfordringer barn psykiske helse. Innenfor kvalitativ metode er det litteraturstudie som vil nyttiggjøres.

Litteraturstudie er ifølge Dalland (2022, s.199) en metode hvor man henter og innsamler data av litteratur fra eksisterende fagkunnskap, forskning og andre sin teori om et bestemt emne. Det er en form for forskning som involverer lesing, analyse og sammenligning av eksisterende tekster å drøfte det ut fra problemstillingen jeg har valgt å forske på. Det kan være bruk av primære og sekundære kilder for eksempel forskningsartikler, bøker og andre publiserte dokumenter. Jeg får gjennom litteraturstudie muligheten til å utforske forskningsrapporter som allerede er gjort i dette temaet. Gjennom å gjøre en litteraturstudie kan jeg få se en mer generell oppfatning av hvordan barn kan bli skadet i samvær med voldsutøver vs. hvordan barn individuelt der og da føler det.

2.3 Litteratursøk

2.3.1 Strukturerte søk

I søk etter artikler brukte jeg i databasene Oria og Scopus. Søkene ble gjennomført fra 20. februar 2023 til 28. februar 2023. Jeg har brukt søkeord som samvær og barnevern, hvor jeg i norske databaser har fått svært få relevante resultater. Jeg opplevde det vanskelig å finne artikler som spisset seg inn mot akkurat min problemstilling og ble derfor nødt til å søke i engelske databaser og prøve å dele opp problemstillingen min i søkene mine. Mine første funn fant jeg ut ifra søk jeg gjorde i databasen Oria, hvor jeg avgrenset søket mitt til «Contact with parent» OG «Children» OG «Foster care» IKKE «covid-19» ettersom jeg tidligere hadde fått mange artikler som omhandlet Covid-19. Det ble også avgrenset til tidsperioden 2017-2023. Her fikk jeg opp 192 resultater. Jeg fant en artikkel ut ifra dette søket som kunne være relevant for min problemstilling. Videre gjorde jeg to nye søk i Scopus hvor jeg fant to artikler som jeg kunne bruke til min problemstilling.

Jeg har gjort et systematisk søk ved hjelp av inklusjon- og eksklusjonskriterier som har begrenset søkene mine, og bidratt til at jeg i større grad har funnet artikler relevant for min problemstilling. For å vise bedre hvordan jeg gjennomførte søkene mine har jeg illustrert tre

tabeller nedenfor. Tabell 1 som viser inklusjon- og eksklusjonskriterier. Tabell 2 som viser de tre søkene i de ulike databasene som ga meg artiklene jeg valgte. Til slutt tabell 3 som presenterer de fire utvalgte artiklene.

Tabell 1: inklusjon- og eksklusjonskriterier	
Inklusjonskriterier.	Eksklusjonskriterier
<ul style="list-style-type: none"> • Publisert mellom 2017 og 2023 • Fagfellevurderte artikler • Engelsk eller norskspråklige 	<ul style="list-style-type: none"> • Artikler publisert før 2017

Tabell 2: Søkeord i Oria, Scopus og antall treff			
Søkeord	Database	Treff	Utvalgte artikler fra søket
«Contact with parent» OG «Children» OG «Foster care» IKKE «covid-19»	Oria	192 treff	1 utvalgt: Caroline Boyle 2017
«children» AND «parent» AND «visitation»	Scopus	31 treff	1 utvalgt: Karine Poitras, Sarah Porlier & George M. Tarabulsky (2022)
“mental” AND “health” AND «abused ” AND «foster AND “care” AND «childr en.”	Scopus	15 Treff	1 utvalgte: Vasileva, M., Petermann, F. (2018)

Tabell 3: Presentasjon av artiklene

Forfatter, årstall, land, tittel	Problemstilling	Hensikt	Metode	Funn
Caroline Boyle (2017), England ‘What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care?’ A systematic review»	What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care?’ A systematic review	Denne gjennomgangen har til hensikt å gi beslutningstakere og sosialarbeidere en ressurs for å styre beslutninger om permanent planlegging ved å evaluere bevisene og rapporterte resultater for barn.	Systematisk litteraturstudie	-Tilknytningsforstyrrelse -Kompleks sorg -Identitetsproblemer
Vasileva, M. Petermann, F. (2018) Canada “Attachment, Development, and Mental Health in Abused and Neglected Preschool Children in Foster Care: A Meta-Analysis”	How are psychosocial and developmental problems associated with abuse and neglect and their prevalence with children in foster care?	Hensikten med artikkelen er og understreker nødvendigheten av opplæring for fosterforeldre som tar til seg fosterbarn. For å hjelpe deres utvikling, mental helse og desorganisert tilknytning.	Systematisk litteraturstudie- med meta-analyse	-Tilknytningsforstyrrelse -Psykisk helse problemer -Trygge samvær kan gi positiv effekt -Motstandsdyktige-resiliens
Karine Poitras, Sarah Porlier & George M. Tarabulsy (2022) USA “Child’s adjustment and parent-child contact after child placement into foster care: a systematic review.”	What is the outcome of parental visitation for child adjustment?	Hensikten med denne artikkelen er å blant annet å gi en økt forståelse av hvilken påvirkning samvær med foreldre kan ha på barn under en fosterhjems plassering, samt belyse både positiv og negative effekter av slik kontakt. Informasjonen kan være nyttig for å etablere tydeligere retningslinjer for foreldre, sosialarbeidere og myndigheter som er involvert i rettslige avgjørelser innen for dette.	Systematisk litteraturstudie- med meta-analyse	- Tilknytningsproblemer -Re-traumatisering -Positive effekt på identitetsproblemer

2.4 Presentasjon av forskningsartiklene

Jeg vil nå skrive et kort sammendrag av de tre forskningsartiklene jeg har valgt for å gi leseren en mer oversikt over hva de handler om, og hvilke funn man kan forvente å finne.

2.4.1 What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care?

Denne artikkelen er en litteraturgjennomgang som tar for seg både adopterte og barn som er plassert i langtidsfosterhjem og hvordan kontakt med biologiske familier fungerer. Den tar opp den skadelige effekten av kontakt med foreldre som har vært voldelige og stiller spørsmål til om kontakt med biologisk familier har en positiv effekt barn.

2.4.2 Attachment, Development, and Mental Health in Abused and Neglected Preschool Children in Foster Care

Artikkelen er en systematisk litteraturstudie med en rekke metaanalyser som tar for seg barn i førskole alder som bor i fosterhjem og hvilke psykososiale og utviklingsmessige problemer som er assosiert med misbruk og omsorgssvikt, og hvordan det kan forekomme hos fosterbarn. Artikkelen ser på hvordan vold, misbruk og omsorgssvikt påvirker barns psykiske helse.

2.4.3 Child's adjustment and parent-child contact after child placement into foster care

I artikkelen er det gjennomførte en systematisk gjennomgang av litteratur for å dokumentere assosiasjoner mellom foreldre-barn-kontakt og fosterbarnets tilpasning. Artikkelen ser på hvordan og når man bør opprettholde kontakt med biologiske foreldre, og hvilken innvirkning det har på barnet. Artikkelen ser på de motstridene effektene av samvær med foreldre, hvor noen samvær har positivt effekt, mens andre har en negativ effekt når det kommer til barns tilknytning og fare for traumer.

2.5 Analyse

I denne oppgaven var det viktig å gjøre en kvalitativ innholdsanalyse ettersom jeg var mer opptatt av innholdet i hver av artiklene, enn en kvantitativ hvor jeg bare ser på hvor mange. Analysen av datamaterialet er basert en kvalitativ innholdsanalyse som bygger på en systematisk gjennomgang av fagfelleverderte artikler. Jeg har gjort det på den måten at jeg

har lest gjennom artiklene mine flere ganger hvor jeg har uthevet de funnene som var relevante for min problemstilling. Jeg skal dermed gjennom å analysere de tre artiklene mine, prøve å besvare på problemstillingen min så godt som mulig. Jeg har lest hver artikkel grundig for å identifisere og registrere funn og utsagn jeg anser som hensiktsmessige for å belyse min problemstilling, Presentasjon av funn er presentert i kapittel 3, hvor jeg så videre drøfter videre i kapittel 4 ved hjelp av relevant teori.

2.6 Studies troverdighet

Studiets troverdighet avhenger av hvor nøyaktig og omfattende informasjonen er, og hvor metodisk godt forskningen har blitt gjennomført. Det er viktig å sikre at forskningen er utført på en objektiv og nøyaktig måte, samt at konklusjonene må være basert på et stort antall data. Ifølge Dalland (2022) så er kvalitet i forskning knyttet til pålitelighet som handler om hvorvidt arbeidet er til å stole på (s.58). Det er da også viktig å være åpen om funnene og ikke fokusere for mye på å ha rett i forhold til problemstillingen. Det er også viktig at forskningsmetodene som brukes er anerkjent. En viktig del av å sikre troverdighet er også å gjøre undersøkelsen realiserbar, slik at andre forskere kan teste teorien og resultatene. For eksempel, hvis en studie har kommet frem til en hypotese, må forskeren sørge for at denne hypotese kan bli testet på nytt av andre forskere. Oppsummering av resultatene, samt konklusjoner, må også være nøyaktige og grundig omtalt.

Når arbeidet skal ha troverdighet så er det også viktig å være nøye og kritisk til kildene man bruker i arbeidet, ha god kildekritikk. Hvor man søker og hvor kritisk man stiller seg til funnene sine er viktig. Ifølge Dalland (2022) så finnes det to sider til kildekritikk; kildesøking som handler om å finne frem litteraturen som best belyser problemstillingen din og den andre siden som handler om å gjøre rede for litteraturen man bruker i oppgaven (s.143). Jeg har i oppgaven brukt fagbøker som selvvalgpensum i tillegg til anerkjente nettsider. Artiklene jeg har funnet er alle blitt fagfelleurdert. To av artiklene jeg har valgt er utenlandske, hvor en er skrevet av en italiensk psykolog og den andre er fra USA. Da er det viktig å være bevisst på at forskningen som er gjort i et annet land er annerledes enn i Norge og hvordan barnevernet fungerer her. Til tross for dette, anser jeg innholdet i studien til å ha overføringsverdi fordi de tar i hovedsak for seg skadene av vold og hvordan barn fungerer i samvær med foreldre. Jeg kommer dermed til å se det i sammenheng med det norske barnevernet og anerkjent teori.

3.0 Presentasjon av funn

I dette kapittelet kommer jeg til å presentere funnene mine i hver enkelt artikkel. Jeg kommer til dele det opp før jeg i neste kapittel kommer til å drøfte de opp mot problemstillingen min,

3.1.1 Funn i artikkelen til Boyle (2017)

I artikkelen kommer det frem at barn med usikre tilknytninger har en tendens til å motstå kjærlighet fra foreldrefigurer gjennom kontrollerende og opposisjonell atferd, mens andre blir tilbaketrukket. Resultater i denne artikkelen avdekket også hvordan kontakt med den biologiske forelderen kan forverre tilknytningsproblemer. De nye omsorgspersonene til barna har også rapporterte hvordan barna får reaksjoner i etterkant av samvær. Reaksjoner som klamrende, kontrollerende, opprørsk, tilbaketrukket, hyperaktiv og ufrivillig vannlating om nettene samt søvnproblemer i forbindelse med kontakt. De nye omsorgspersonene beskrev også kontakten som en urolig tid for barn og hvordan denne emosjonelle ustabiliteten ofte var vanskelig å håndtere. Det kommer frem at samvær ofte kan fremkalle ambivalente følelser av kjærlighet og aggresjon mot de nye omsorgspersonene som gjorde det vanskelig for barna å skape sunne og trygge tilknytninger til dem.

Artikkelen tar også opp at det kan det oppstå opplevelser av separasjon og tap, noe som er vanlig blant barn som er flyttet fra sine foreldre. Barn som har blitt flyttet fra sine biologiske foreldre opplever dette ofte som en form for sorg. Når barna er i en sorgfase, kan det ofte oppstå en aggressiv atferd rettet mot de nye omsorgspersonene. Videre i artikkelen kommer det frem at identitet er et positivt aspekt med kontakt med biologiske foreldre. Det begrunnes med at barn får muligheten til å mildne deres tilknytning, separasjon, tap og identitetsproblemer. Dette er forutsatt at det er foregår under trygge rammer, og det oppleves forskjellig for hvert enkelt barn. Det kom også frem i ekstreme saker at noen barn ble utsatt for emosjonell vold, og noen ganger fysisk vold eller overgrep under samvær med tilsyn.

3.1.3 Funn i artikkelen til Vasileva & Petermann, F. (2018)

Denne artikkelen har hatt en gjennomgang av yngre barn i barnehagealder som bor i fosterhjem, og som har blitt utsatt for omsorgssvikt og mishandling. I artikkelen er det blitt gjennomført en metaanalysene hvor det i resultatene forekommer at omtrent 40% av fosterbarna hadde utviklingsmessige-, mentale helseproblemer og usikre tilknytninger. I artikkelen blir desorganisert tilknytning estimert til 22% blant barna som bodde i fosterhjem.

Videre blir det lagt frem at barn som har blitt mishandlet av sine foreldre kan få en dysfunksjonell oppfatning av foreldrene. Foreldrene blir da den de skal søke omsorg og trygghet fra, men som de også ser på som en trussel på samme tid. Denne kontradiksjonen fører ofte til usikker tilknytning og fører til at barna kan få en desorganisert tilknytningsatferd. Siden en trygg og god tilknytning til forelderen hjelper barnet med å regulere følelsene, har et barn som har blitt mishandlet dermed ofte en usikker tilknytning. Dette kan gjøre det vanskelig for barnet å gjenkjenne, uttrykke og kontrollere følelser. Den følelsesmessig regulering kan bli skadet, og den kan også skape ytterligere problemer i for eksempel relasjon med jevnaldrende.

I artikkelen komme det videre frem at overgrep og omsorgssvikt er assosiert med psykiske helseproblemer. Noen av disse psykiske helseproblemene var traume- og stressrelaterte lidelser som posttraumatisk stresslidelse (PTSD), akutt stresslidelse og tilknytningsforstyrrelse. Det fremkommer også at ofre for overgrep og omsorgssvikt ofte svekket når det gjelder deres kognitive utvikling. Spesielt viser de lavere IQ, akademisk underprestasjon og skadet i ulike nevrokognitive områder som oppmerksomhet, språk, hukommelse og eksekutive funksjoner. Likevel blir det også påpekt at mange barn er motstandsdyktige mot overgrep og forsømmelse.

3.1.4 Funn I artikkelen til Poitras, Porlier & Tarabulsy (2022)

Et av resultatene i artikkelen indikerer at regelmessig samvær med biologiske foreldre kan ha en positiv påvirkning på barnas sosiale og emosjonelle utvikling, samt gi en tryggere tilknytning til sine biologiske foreldre. Videre påpekes det at til tross for dett, så kan funnene også tolkes som en støtte til tanken om at barn som har hyppig kontakt med sine foreldre kan være en avhengig atferd. Videre kommer det også frem i artikkelen at samvær med foreldre kan hjelpe barna med sine problemer knyttet til identitet, at de får en større forståelse av hvem de er og hvor de kommer fra.

I artikkelen forekommer det også frem negative sammenheng mellom foreldrekontakt for fosterbarn. Det var derimot kun to studier som viste det, hvor barn under to år assosiert besøk fra biologiske foreldre med psykisk plager under og etter besøkene. Videre vises det også at om fosterforeldrene deres er imot slike møter har også en påvirkning på barnas grad av plager. Barn som har regelmessig kontakt med biologiske foreldre, har vist seg å ha betydelig høyere

nivåer av avvikende atferd sammenlignet med dem som har mindre regelmessig eller ingen kontakt med sine biologiske foreldre.

I artikkelen påpekes det at barn som har blitt utsatt for vold fra sine foreldre er under risiko for å bli re-traumatisert. Barn som har regelmessig samvær med sine foreldre som har utsatt de for vold, er i mulig fare for å bli utviklingsskadet. Det blir påpekt viktigheten av at det er dyktige sosialarbeidere som er med på å planlegge samværene, observere og sikre kvaliteten i besøkene. Det påpekes at mangel på slik støtte kan føre til skadelige konsekvenser for barnet.

4.0 Drøfting av problemstilling

Problemstillingen min vil se på hva som kan være skadelig i samvær for barns psykiske helse. For å fremme barns utvikling og oppvekstvilkår så er det viktig å forhindre dårlige samvær. Det er derfor da viktig å se på hva som muligens kan skade barn i samvær for å kunne vite hva man kan gjøre for å forebygge det. Jeg kommer derfor i denne delen av oppgaven drøfte problemstillingen min opp mot funnene mine og annen relevant teori. Artiklene mine har ikke konkretisert samvær med voldsutøver, derfor kommer jeg til å se på sammenhengen med vold og samvær.

Ifølge Bufdir (u.å) så skal ikke barn ha samvær dersom det kan skade deres helse og utvikling eller om det utsetter barnet for en urimelig belastning. Dette er en skjønsmessig vurdering, og det er vanskelig å sette en eksakt måling på hvor mye det skader barnet. Vi vet at noen samvær kan være bra og noen veldig ødeleggende. Jeg kommer videre til å diskutere tyngden i dårlige samvær med voldsutøver, og hvordan det kan skade barnet på både lang og kort sikt. Dårlig samvær med voldsutøver er ikke bare med på å skade på individnivå, men det kan koste oss mye på samfunnsnivå med tanken på hvilke konsekvenser som kommer av det. Dette kan eksempelvis være psykiske lidelser, rus og kriminalitet som kan ha store samfunnsmessige omkostninger. Barn som har vært utsatt for vold en større risiko for å få psykisk helseproblemer, rus, utenforskap og reviktimisering som vil si økt risiko for å bli utsatt for nye overgrep (Strøm & Aakvaag, 2019). Barn og unge som har vært utsatt for vold krever derfor ofte mer ressurser og som setter tjenestene våre på prøve (Braarud & Nordanger, 2017, s.90).

3.2.1 Tilknytning

I artikkelen til Vasileva og Petermann (2018) blir det bemerket at barn som har vært utsatt for vold fra nær familie har en risiko for å få skade deres tilknytning. Dette blir også støttet i rapporten til Stang & Baugerud (2018) som viser til at barn som vokser opp i et hjem med vold eller omsorgssvikt er i risiko for å utvikle utrygge tilkynningsrelasjoner til sine omsorgspersoner og andre. De er dermed også sårbare for tilkynningsforstyrrelser. Dette kan også føre til økt risiko for å få atferdsproblemer og misbruksproblematikk (s.27-28). Et argument for at det skal settes samvær er ofte tilknytning. Da er spørsmålet om hvordan det påvirker barnet å opprettholde den utrygge tilknytning? Dette kan bety at samvær med

biologiske foreldre som har utsatt barnet for vold kan forsterke de utrygge tilknytningsrelasjonene, noe som på sikt kan gi alvorlige psykologiske konsekvenser for barna. I artikkelen til Boyle (2017) blir det som nevnt i funnene trukket frem at samvær med biologiske foreldre kan skape tilknytningsproblemer. Selv om det er en risiko for tilknytningsproblemer så avhenger det også av andre faktorer som blant annet alder, beskyttelse- og risiko faktorer rundt barnet. Samvær med voldsutøver kan påvirke barns tilknytning på flere måter og ikke bare tilknytningen til sine biologiske foreldre. Det kan også føre til en negativ tilknytning til blant annet de nye omsorgspersoner som blir nevnt i artikkelen til Boyle (2017). Da kan det også tenkes at det kan være med på å skape utrygg tilknytning til andre fremtidige personer i livene til barna. Ifølge Engelen, et al., (2023) så er barn ofte preget av deres tidligere tilknytningserfaringer når de møter sine nye omsorgspersoner. Om det er med på å skade tilknytningen hos de nye omsorgspersonene kan det gjøre det veldig vanskelig for barnet å komme seg på plass i den nye omsorgsplassen. Når man ikke har en plass man føler seg trygg og kan «slappe av» i så kan det tenkes at det påvirker barnet på andre arenaer også, eksempelvis skole og det sosiale.

Samvær kan føre til en negativ tilknytning hos barnet hvis voldsutøveren opptrer truende og får barnet til å føle seg utrygg og redd. I slike situasjoner kan barnet muligens oppleve følelsesmessig avstand og tillit til voldsutøveren. Gjennom slike samvær med voldsutøver at man er med på å opprettholde en utrygg tilknytning. Sammen med forskningen vi har med oss vet vi da at det kan være med på å skade barnets sin utvikling. Er det da til barnets beste å være i samvær med noen som kan skade eller hindre deres utvikling? Derimot så argumenteres det for at samvær kan for noen barn være med på å fremme tilknytningen deres. Det blir som nevnt i artikkelen til Poitras et al., (2022) lagt frem at barn som hadde hyppige samvær under tilsyn med biologiske foreldre fikk en mer sikker tilknytning til dem. Det er også viktig å huske på at artikkelen ikke tar konkret for seg barn som har blitt utsatt for vold av sine omsorgspersoner. Dette funnet kan selv om brukes om man ser det i forhold til samvær med voldsutøver. Å ha beskyttet tilsyn under samvær kan også være med på å hjelpe foreldre og barn med deres samspill under samvær og bearbeide deres problemer. Det kan også være med på å gjøre samværet til å ha en bedre fungering enn hva det ellers hadde hatt. Ikke bare kan man trygge tilknytningen mellom barn og foreldre, men dette kan også hjelpe barnet i sin tilknytning med andre personer.

Målet med samvær kan være å kunne jobbe med den utrygge tilknytningen. Dette avhenger av at man har kompetente sosialarbeidere som kan observere hvordan samværet fungerer og om det er til fare for å skade barnas tilknytning i større grad enn det den allerede er. Det er komplekst og vanskelig å skulle bestemme hvor ofte og hvor lenge samværene skal vare, og se hvorvidt det er skadelig eller til hjelp for barna. Som sosialarbeider er man på mange måter barnas stemme og har et ansvar for å se hvorvidt samværene er skadelig eller ikke. På den andre siden er det viktig å se om det kan hjelpe barna å bearbeide traumene sine, identitet- og tilknytning- problemene sine.

Barn har også rett til å medvirke i sin egen sak når det kommer til samvær. For noen barn er de helt sikker på at de ikke vil ha samvær, mens andre barn har gjerne ha lyst å møte sine foreldre til tross for at de blir skadet i samvær med dem. Da er det viktig å ta barnets beste prinsipp over barnets stemme. Noen barn kan nemlig ha en ambivalent tilknytning til sine foreldre som de har blitt utsatt for vold eller overgrep fra. Da kan det være viktig å ta beslutningene for dem, om det er slik at samværene er såpass utviklingshemmende. Det er derfor viktig å vurdere hvordan samvær kan påvirke barnets tilknytningsrelasjoner, og om det er mulig å opprettholde en god tilknytning til foreldre som har utsatt barnet for vold. Det er viktig å vurdere risiko- og beskyttelses faktorer for å vurdere hvor trygt det er å gjennomføre samværene. Det kan være viktig å tilpasse samværene etter barnas behov.

3.2.2 Kompleks sorg

I artikkelen til Caroline Boyle (2017) presenteres funn om at barn som har blitt flyttet fra sine biologiske foreldre opplever det ofte som en form for sorg. Det kommer da frem at barn som opplever sorg i sammenheng med flytting fra sine biologiske foreldre kan ha reaksjoner som aggressiv atferd mot sine nye omsorgspersoner. Da blir samvær med foreldre en mulighet for å senke denne sorgen og reaksjonene rundt det. Dette blir støttet opp av Stang & Baugerud (2018) hvor de legger frem forskning fra ulike studier som viser at noen barn får ved hjelp av samvær, en mulighet for å bearbeide disse følelsene. Dette kan bidra til at barns psykiske helse kan bedres, ettersom at gjennom sorgen de føler på etter flytting kan være reaksjoner som tristhet, frustrasjon, sinne, svik, skyld, ensomhet, avvisning, angst og tap (s. 29). Det kan tenkes at å gå rundt å føle på disse følelsene tar mye plass og energi fra barna hvor de kan for eksempel føle seg søvnløs, trøtt og andre smerter i kroppen. Dette kan ifølge Stang & Baugerud (2018) påvirke barnets akademiske og sosiale ferdigheter ettersom det tar mye plass

og ødelegger konsentrasjonen (s.30). Derfor kan samvær fungere som en positiv effekt for barn som sliter med sorg etter flytting. Dette kan da hjelpe de å bearbeide sorgen. Det er da viktig å sørge for at samværene foregår under trygge omstendigheter og at det ellers ikke skader barnet på andre aspekter.

3.2.3 Traumer og re-traumatisering

I artikkelen til Poitras et al., (2022) kommer det frem at barn som har blitt usatt fra vold fra sine foreldre er i risiko for å bli re-traumatisert. Dette blir også nevnt i de to andre artiklene, mer eller mindre. Dette støttes opp av Stang & Baugerud (2018) som legger frem at samvær med en voldsutøver kan være re-traumatiserende da det kan reaktivere minner og følelser som er forbundet med den opprinnelige traumatiske hendelsen (s.31). Barn som skal i møte med sine foreldre som har utøvd vold mot dem er derfor i fare for å bli re-traumatiserte. Dette kan for eksempel skje gjennom triggere. På den andre siden avhenger det også av mange faktorer, blant annet hvordan samværet utspiller seg, risiko- og beskyttelsesfaktorer rundt barnet og barnets resiliens. Det er også mulighet for at voldsutøveren kan ha fått veiledning som har fungert slik at samværene blir tryggere for barnet. Selv om voldsutøver har fått veiledning og det er satt inn tilsyn til å hjelpe under samværet, så er det fortsatt en fare for at barn kan bli re-traumatisert da barn likevel kan være i alarmberedskap, men virke rolig. Tilsynsperson kan hjelpe med å unngå hva som skjer gjennom ord og handlinger fra voldsutøver, men kan nødvendigvis ikke stoppe det som skjer nonverbalt (Engelien et al., 2023, s.118). Det er derfor viktig å se etter reaksjoner fra barnet i for- og etterkant av samværene. Som nevnt i artikkelen til Boyle (2017) så kan reaksjoner være noe som ufrivillig vannlating etter samvær. Dette støttes opp av Engelien et al., (2023) hvor det begrunnes med at barna er høyt aktivert i periodene rundt samvær siden kroppen er i alarmberedskap. Dette gjør at barnet kan få problemer med å sovne og de kan tisse eller bæsje på seg før eller etter samvær selv lenge etter de har sluttet med bleie (s.119).

Samvær med voldsutøveren og overgripere kan skade barns psykiske helse på flere måter. Barna kan føle seg usikre og urolige i samværet, og oppleve å være redde for å si noe som kan forverre situasjonen. De kan også oppleve å føle skyld og skam, noe som kan virke inn på selvfølelsen og selvbildet deres. Det kan også føre til at de får problemer med å etablere nye relasjoner og ha tillit til andre. Ifølge Engelien et al. (2023) så er barn mer sårbare for å bli utsatt for re-traumatisering da barn har svakere utviklede mestringsstrategier og mindre

kognitiv kapasitet enn det voksne personer har (s.118). Derfor kan samvær være ekstra vanskelig for yngre barn da hjernen deres er under utvikling, som poengterer viktigheten i å vurdere samvær med voldsutøver ekstra nøye.

3.2.4 Resiliens

I artikkelen til Vasileva, M., Petermann, F., (2018) blir det påpekt at barn kan være motstandsdyktig. Det kan knyttes til teorien om resiliens. Resiliens kan være nyttig for barn som skal møte foreldre som har utsatt de for vold, da det hjelpe barna gjennom den vanskelige situasjonen uten å de føler seg overveldet av negative følelser. Dette betyr da at barn til tross for at samvær kan føles vanskelig og tøft klarer å håndtere samvær med sine foreldre som har utsatt de for vold. Det kan bety at et barn som ikke har like god resiliens kunne håndtert samværet dårligere. Dette funnet forteller oss at alle samvær er individuelle og at det ikke er en fast mal på hvordan samvær skal settes. For noen barn kan det være ekstremt utviklingshemmende å møte foreldre som har utsatt de for vold, mens for andre kan det gå helt fint. Da er det viktig at det er kompetente sosialarbeidere som har kunnskap nok rundt samvær og som kan hjelpe til å gjøre samværene trygges mulig, og kunne se når samvær må brytes. Det er da også viktig å ha et godt samarbeid med de nye omsorgspersonene til barnet slik at man kan få informasjon om før- og etter reaksjoner.

Barn som har traume type 2 er ofte symptomfattige selv om skaden allerede er påført dem. Dette gjør at mange fagpersoner kan misforstå og heller satt søkelys på at de mest utsatte barna har store alarmende symptomer (Engelien, et al., 2023, s.127-128). Derfor er det gjerne vanskelig å vite om et barn er resiliente eller om det bare har et lite symptombilde. Dette kan være med på å gjøre det enda mer utfordrende for fagpersoner når det skal fattes beslutninger på samvær.

Jeg har selv observert barn i samvær med foreldre hvor samværet har sett ut til å gå veldig bra og at barnet har virket upåvirket i møte med voldsutøver. Selv etter samvær når vi har spurt om de kunne tenke seg å flytte tilbake til mor og far, er det er klart nei. Barnet ser ut til å vise sterk resiliens og gjør samværet til en positiv opplevelse, men så raskt det er ferdig er det ingen sorg over at det er over og barnet vil bare tilbake til fosterhjemmet. Det har da heller ikke vært noen reaksjoner i ettertid, eller vist seg å være utviklingshemmende. Dette kan da være et eksempel på resiliens og hvordan «gode» samvær med voldsutøver fungerer. Derimot

kan det også være et tegn på «Pseudoresiliens» hvor barnet framstår som resiliente, men egentlig ikke er det. Som nevnt kan det være at barnet blir re-traumatisert uten at det synes på overflaten. Ifølge Stang & Baugerud (2018) være at barnet tilpasser seg og utviser atferd som på best mulig sikrer barnet i den situasjonen den er satt i (s.34). At det tilsynelatende fungerer bra, men at det er en «rolle» barnet går inn i under samvær for å skjerme seg selv, noe som kan ses i sammenheng med tilknytning stil A som handler om egenomsorg. På den andre siden kan det diskuteres hvem samværet da er for. Det kan virke som det er i foreldrenes hensyn at samværet er satt, til tross for at barnet kunne helt fint klart seg uten. Derimot kan det argumenteres for at barna får en mulighet til bli kjent med hvor de kommer fra og i seinere tid få en bedre forståelse for deres egen identitet.

4.0 Avslutning

Oppsummert vet vi at omsorgssvikt og vold kan ha negativ påvirkning på et barns utvikling. Det er viktig å skape gode samvær hvor det jobbes med å tilrettelegge for god støtte, stabile forhold og trygghet for barnet, som blir viktig for barnets utvikling. Etter å ha gjennomgått artiklene mine opp mot problemstillingen min med et kritisk blikk, har jeg kommet frem til at jeg ikke ønsker å komme med en fastsatt konklusjon. Etter å ha undersøkt ser jeg at det kan være både positive og negative aspekter med samvær med voldsutøver. Noen samvær kan være med på å hjelpe noen barn med å løse deres tilknytningsproblemer og ambivalente følelser rundt tap, så kan det for noen barn ha en helt motsatt effekt. Et av argumentene for at samvær skal opprettholdes med voldsutøver er at det kan hjelpe barna få et mer realistisk syn på sine foreldre og dermed unngår at de får et «demoniserende» eller idealisert bilde av sine foreldre. Det er også mulighet for å endre den usikre tilknytningen, bearbeide sorg og få en større forståelse av egen identitet.

Derimot så kan samvær med voldsutøver være ødeleggende og utviklingshemmende. Samværet kan vekke reaksjoner og trigge re-traumatisering slik som det kommer frem i artiklene. Dette kan være med på å forsterke barns utrygge tilknytning og påvirker barnets utvikling i negativ forstand. Når det skal fattes vedtak om samvær er det derfor viktig å se på risiko- og beskyttelsesfaktorene når det skal vurderes samvær. Det er viktig å se på hvilke andre belastninger barnet står i, og om barnet trenger tid til å tilknytte seg til sine nye omsorgspersoner. Jeg ser også at det avhenger mye av kompetansen til sosialarbeiderens og deres vurderinger når det kommer til fastsettelse av samvær. En viktig ressurs er også å holde et tett samarbeid med barnas nye omsorgspersoner hvor de kan rapportere eventuelle reaksjoner før og etter samvær. Det er også hensiktsmessig å kartlegge og evaluere i hvilken grad foreldre klarer å justere seg etter barnets behov. Samvær med voldsutøvende foreldre må derfor vurderes ut fra hvert enkelt barns behov hvor man må prøve å skape trygghet og stabilitet for barnet, med barnets beste i hovedfokus.

Litteraturliste

*= Selvvalgt pensum (selvvalgt pensum=911)

- Blindheim, A. (2021) Samvær etter vold. U. Heltne, & P.Ø. Steinsvåg (red.) (2021). *Barn som lever med vold i familien: grunnlag for beskyttelse og hjelp*. (5. opplag, s.51-60). Universitetsforlaget.

***9 sider**

- Barneloven. (1981). Lov om barn og foreldre. (LOV-1981-04-08-7). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>
- Barnekonvensjonen. (1989). Konvensjon om barnets rettigheter (20-11-1989). Lovdata:
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_8
- Barnevernloven (2021). Lov om barnevern. (LOV-2021-06-18-97). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-97?q=barnevernloven>
- Boyle, C. (2017). ‘What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care?’ A systematic review: Impact of contact on children in adoption and long-term foster care. *Child & Family Social Work*, 22, 22–33.
<https://doi.org/10.1111/cfs.12236>
- Bufdir. (2022). *Samvær – kunnskapsbasert retningslinje for vurdering av samværsordning ved omsorgsovertakelse*. Bufdir.
https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/samvar_retningslinje_for_vurdering_av_samv_arsordning_ved_omsorgsovertakelse/

***1 side**

- Dag Øystein Nordanger, & Hanne Cecilie Braarud. (2017). *Utviklingstraumer: regulering som nøkkelbegrep i ny traumepsykologi*. Fagbokforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal Akademisk.

***58 sider**

- Engelién, A. O., Kvello, Ø., & Vestvik, H. (2023). *Samvær mellom barn og biologiske foreldre etter plassering utenfor hjemmet* (1utg.). Universitetsforlaget.
***244 sider**
- Grunnloven. (1814). Kongerikets Noregs grunnlov. (LOV-1814-05-17). Lovdata.
<https://lovdata.no/lov/1814-05-17-mn>
- Hanssen, H., Humerfelt, K., Kjellebold, A., Norheim, A., & Sommerseth, R. (2015). Faglig skjønn i utøvelsen av profesjonelt helse- og sosialfaglig arbeid. H. Hanssen (red.) *Faglig skjønn og brukervedvirkning* (2.utgave, s. 17-49). Fagbokforlaget.
***32 sider**
- Per Isdal. (2018). *Meningen med volden*. Oslo Kommuneforlag.
***33 sider**
- Poitras, K., Porlier, S., & Tarabulsky, G. M. (2022). Child's adjustment and parent-child contact after child placement into foster care: A systematic review. *Journal of Public Child Welfare*, 16(5), 575–606. <https://doi.org/10.1080/15548732.2021.1940416>
- Stang, E. G., & Baugerud, G.-A. (2018). Samvær etter omsorgsovertakelse: En barnefaglig og juridisk utredning. *Skriftserien*, 6 (10), 194–194.
<https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/612/133>
***195 sider**
- Statistisk Sentralbyrå (2022). *Barnevern*. Foreløpige tall, 2019-2021. Hentet fra:
<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/barne-og-familievern/statistikk/barnevern>
- Strøm, I. F., & Aakvaag, H. F. (Red.). (2019). *Vold i oppveksten: Varige spor?* https://www.nkvts.no/content/uploads/2019/03/NKVTS_Rapport_1_19_web.pdf
***219 sider**

- Heltne, U., Steinsvåg, Ø., P. (2021) Barnefordelingssaken når vold er et tema. Heltne, U., Steinsvåg, Ø., P. (2021) Samvær etter vold. U. Heltne, & P.Ø. Steinsvåg (red.). *Barn som lever med vold i familien: grunnlag for beskyttelse og hjelp*. (5. opplag, s. 191-200). Universitetsforlaget.
***9 sider**
- Heltne, U., Steinsvåg, Ø., P. (2021) Samvær etter vold. U. Heltne, & P.Ø. Steinsvåg (red.) (2021). *Barn som lever med vold i familien: grunnlag for beskyttelse og hjelp*. (5. opplag, s. 200-207). Universitetsforlaget.
***7 sider**
- Vasileva, M., & Petermann, F. (2018). Attachment, Development, and Mental Health in Abused and Neglected Preschool Children in Foster Care: A Meta-Analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*, 19(4), 443–458. <https://doi.org/10.1177/1524838016669503>
- World Health Organization (2022, juni). Mental Health. Hentet 12. mars fra: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response>
- Øyvind Kvello. (2011). *Barn i risiko: skadelige omsorgssituasjoner*. Gyldendal Akademisk.
***104 sider**